

світової слави творів старого, та вічно молодого Бортнянського, після прегарних, щирим релігійним духом навіяних творів нашого Вербицького і Лаврівського — за останніх кілька-десять літ не тільки нічого замітнішого не з'явилось, а то ще й занапащається та обезображується і давній добуток. [...] Перш усього треба очистити церковну музичну літературу від усіх апокаліпсисів та апокрифів, безвартних зманеврованих новотворів, а виділити все, що вартише, упорядкувати та приспособити до повного критичного видання для ужитку церковних хорів».

Отже, поруч із багатолітньою самовідданою освітянською працею, боротьбою за професіоналізацію виконавського мистецтва, С. Людкевич також багато робив для збереження традицій духовної музики як композитор, диригент-практик і диригент-педагог (який послідовно працював з сільськими та містечковими диригентами, що в основному керували церковними хорами), ініціатор видання духовних творів. З-поміж усіх літургічних авторських пісень С. Людкевича перевиданими (2003) є лише ті, що становлять недільне богослужіння для мішаного хору без воскресних та інших наспівів для мішаного та чоловічого складів. Оскільки «Літургія» С. Людкевича удастоїлася тільки одноразового концертного виконання під час Людкевич-фесту у Львові в 2017 році, першочерговим завданням є здійснення її музикознавчого аналізу, що своєю чергою зможе привернути увагу диригентів-практиків і залучити «Літургію» С. Людкевича в богослужбову практику відновідно до задуму композитора.

Оксана Мельничук

Хоровий спів як важливий елемент формування духовно-моральної та естетичної культури молоді (до 20-річчя творчої діяльності дівочого хору «Ліра» ЛПУ імені Івана Франка)

Виховання молоді, підготовка її до активної, творчої, соціально значущої життєдіяльності є найважливішою складовою розвитку українського суспільства та держави. Важливе місце в цьому процесі займає духовне й естетичне виховання, яке має бути пріоритетним у загальній педагогічній системі становлення

індивіда. Адже саме гармонійно розвинена, духовно багата й високоморальна особистість є уособленням споконвічних прагнень людства для досягнення ідеалів досконалості і краси. Особливої актуальності воно набуває сьогодні, коли складності соціально-економічного й політичного розвитку країни призводять до занепаду духовності, що своєю чергою негативно впливає на стан культури нашого суспільства. Це пояснюється, насамперед, зниженням рівня життя в Україні, відсутністю соціальної захищеності, явним і прихованим безробіттям, інфляцією, невизначеністю моральних орієнтирів у політиці держави і повсякденному житті. Засоби масової інформації та комунікації дедалі більше впливають на суспільство, пропагуючи насилия, зброю, дезорієнтуючи іще не сформованих молодих людей у виборі правильних духовно-моральних орієнтирів.

Навчально-виховний процес у вуз має широкі виховні можливості для формування духовності молодого громадянина України. Мірилом певного рівня культури тут виступає не тільки система знань, умінь, навичок, запропонованих освітнім закладом, а й набуття та розвиток морально-естетичних цінностей. Серед різноманітних засобів формування художньо-естетичного світогляду важливе місце належить мистецтву, зокрема музиці, яка є невід'ємною частиною духовної культури людства. Завдяки своїй емоційній силі вона всебічно впливає на молоду людину: розширяє її світосприйняття, формує інтелект, виховує загальну культуру, ініціативу, волю, естетичний смак, спрямовує до пізнання та самопізнання, до творчості та самовдосконалення. Без музики важко переконати молодь у тому, що людина та довколишній світ прекрасні, а це переконання є основою емоційної, естетичної та моральної культури. Залучення студентства до участі у творчих музичних колективах навчального закладу --- це один із дієвих виховних засобів. Найдоступнішим видом музичного виконавства є хоровий спів — культурно-духовний феномен української нації. Він завжди був особливою, невід'ємною складовою загальної і духовної освіти та виховання молоді в Україні. Сьогодні цю багатовікову вітчизняну традицію потрібно всіляко підтримувати, пам'ятаючи, що від стану духовно-морального виховання громадяніна залежить навіть національна безпека та назагал — існування держави.

Уже 20 років гідно презентує студентську молодь Львівського національного університету імені Івана Франка дівочий

хор «Ліра» (художній керівник і диригент — О. Мельничук). Заснований на філологічному факультеті, у 2004 році він стає загальноуніверситетським творчим колективом, у якому прагнули співати все більше закоханих у пісенне мистецтво представниць різних факультетів. Активна концертна діяльність, постійна цілеспрямована робота колективу над удосконаленням своєї виконавської майстерності, цікавий репертуар зробили «Ліру» одним із провідних аматорських студентських хорів. Учасник урочистих заходів рідної альма матер, численних міських свят, фестивалів, лауреат всеукраїнських та міжнародних конкурсів, дівочий хор «Ліра» за досягнення у розвитку музичного мистецтва у 2009 році отримав почесне звання «народний». За час перебування в колективі дівчата реалізують свої творчі можливості, збагачують музичний світогляд, розвивають художній смак. Колективне музикування виховує у них дисциплінованість, почуття обов'язку і відповідальності за спільну справу. Широкий репертуарний діапазон хору, що охоплює різноманітні жанри — народні пісні, духовну музику, твори українських та зарубіжних авторів, вчить любити, поважати, знати як своє рідне мистецтво, так і загальноміжкультурну спадщину. Уболівання за близнього та кращу долю свого народу не залишає байдужими «лірниць», які є постійними учасниками благодійних концертів, а у 2014 році взяли участь у Всесвітній спільній молитві «За Україну, Мир і Спокій» на горі Хом'як (Івано-Франківська область).

Микола Проців

Зіновій Штокалко (Бережан): грани життя і творчості (до 100-річчя від дня народження)

Зіновій Штокалко, відомий як Зіновій Бережан, прославив Бережани не лише своїм псевдонімом, а й неабияким талантом, що виявився в різних царинах. 25 травня минуло 100 років від дня народження Зіновія Штокалка — лікаря, бандуриста, письменника, художника, учня Бережанської гімназії, почесного громадянина міста Бережани (2020 р.).